

- ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์** : การ ใช้สื่อพจนาน ในงานการศึกษานอกระบบ : กรณีศึกษา
หมอลำ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- ชื่อผู้เขียน** : นางสาวบุษรินทร์ ศรีสารคาม
- ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต** : สาขาวิชาการศึกษาอกระบบ
- คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์** : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดุสิต ดวงสา ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.ชูเกียรติ ลิ้มสุวรรณ กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชงยุทธ เปลียนผดุง กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาแนวคิดการใช้สื่อพจนานหมอลำในการศึกษานอกระบบ กระบวนการวางแผนการใช้สื่อพจนานหมอลำ กระบวนการใช้สื่อพจนานหมอลำ และวิเคราะห์เนื้อหาสื่อพจนานหมอลำ

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร การสังเกต การสัมภาษณ์ศิลปินพจนานหมอลำ ผู้เชี่ยวชาญด้านหมอลำ เจ้าหน้าที่ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน สำนักงานสาธารณสุข และสำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคามที่ใช้สื่อพจนานหมอลำในการให้การศึกษาอกระบบ รวมถึงชาวบ้านที่ได้รับการศึกษาโดยผ่านสื่อพจนานหมอลำ โดยครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อมูลที่ได้ถูกจำแนกเป็นหมวดหมู่ และตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลแล้วนำเสนอโดยการบรรยาย และการอธิบาย ผลการวิจัยพบว่า

แนวคิดสำคัญที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน สำนักงานสาธารณสุข และสำนักงานเกษตรจังหวัดมหาสารคาม ใช้คือสื่อพจนานหมอลำเป็นกนัสมของชาวอีสานมากที่สุด

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน และสำนักงานสาธารณสุขมหาสารคามมีการวางแผนการใช้สื่อพจนานหมอลำตามขั้นตอนการใช้สื่อการศึกษา คือมีการวิเคราะห์ผู้ศึกษา กำหนดวัตถุประสงค์ ออกแบบสื่อ และการประเมินผล สำหรับสำนักงานเกษตรจังหวัด ไม่มีการวางแผนเป็นขั้นตอนดังกล่าว

วัตถุประสงค์การใช้สื่อพื้นบ้านหมอลำต่างกันคือ ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน ใช้เพื่อประชาสัมพันธ์งานการศึกษาออกโรงเรียน สำนักงานสาธารณสุข ใช้เพื่อเตรียมชุมชนให้เข้าร่วมกิจกรรมสาธารณสุข และสำนักงานเกษตร ใช้เป็นต้นแบบการระหว่งการจัดกิจกรรมการศึกษาด้านการเกษตร

วิธีการใช้สื่อพื้นบ้านหมอลำของสามหน่วยงานคล้ายกัน คือ ใช้เป็นสื่อประสม แต่รูปแบบต่างกัน ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนนำเสนอด้วยเทปเสียง และวีดิทัศน์ สำนักงานสาธารณสุขใช้ศิลปินพื้นบ้านหมอลำแสดง และสำนักงานเกษตรร่วมกันแสดงระหว่งเกษตรกรและเจ้าหน้าที่การเกษตร

เนื้อหาสื่อพื้นบ้านหมอลำที่ใช้ในการให้การศึกษาออกระบบสอดคล้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้าน ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนมีเนื้อหาเกี่ยวกับการศึกษาพื้นฐาน อาชีพ การปรับปรุงที่อยู่อาศัย อาหาร สุขภาพอนามัย การเกษตรแผนใหม่ และประชาธิปไตย สำนักงานสาธารณสุขเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยโดยตรง และสำนักงานเกษตรมีเนื้อหาเป็นกา
 รมบันเทิง

Thesis Title : The Use of Folk Media in Nonformal Education :
A Case of "Moh Lum" in Northeastern Thailand

Author : Miss Busabun Srisarakham

M.Ed. : Nonformal Education

Examining Committee :

Assist. Prof. Dr.Dusit	Duongsaa	Chairman
Assoc. Prof. Dr.Chukiat	Leesuwan	Member
Assist. Prof. Yongyuth	Plianpadung	Member

Abstract

The purpose of this study was to examine the use of the folk medium called "Moh Lam" in non-formal education. Particular attention was given to reasons why Moh Lam was chosen to be a folk medium in non-formal settings ; planning for the use of Moh Lam ; techniques and formats employed in the presentation of Moh Lam; and the analysis of the content of Moh Lam.

The qualitative design of the study described the use of Moh Lam in non-formal settings of the three selected government agencies in Mahasarakam province. These agencies were the non-formal education center, the office of public health, and the office of agriculture. Data collection methods included in-depth interviews, non-participant

observation and field notes, and the gathering of written documents concerning folk media, educational media and Moh Lam. The administrators and their staff members working for the three government agencies in the study, local performers, and the villagers who were educated by means of Moh Lam were interviewed and observed. Data were analyzed inductively and compared ; then the findings were reported in descriptive fashion.

The analysis of data resulted as follows :

1. All the three agencies in the study used Moh Lam as a folk medium for the same reason. It was considered the most favorite kind of entertainment for the villagers.

2. Both non-formal education center and the office of public health planned for using Moh Lam ahead of time, whereas the office of agriculture did not lay out a plan for using Moh Lam before hand.

3. The purposes for using Moh Lam varied among the three agencies. Non-formal education center utilized Moh Lam as a means to provide information concerning non-formal education programs and activities for the villagers. The office of public health used Moh Lam as an activity to prepare people in the community to participate in public health activities, whereas the office of agriculture used Moh Lam for entertainment while conducting agricultural activities.

4. Regarding the techniques and formats employed in the presentation of Moh Lam, the findings suggested that all the three agencies used Moh Lam a long with other types of media. However, the presentation formats were different among the three agencies.

Non-formal education center presented Moh Lam by means of audio tapes and video-tapes. The office of public health organized Moh Lam played by local Moh Lam players. The office of agriculture organized the performances by having the farmers and the staff in the office of agriculture perform Moh Lam together. However, the results of the study indicated that none of the three agencies in the study evaluated the use of Moh Lam directly, because all of them presented Moh Lam in the form of intergrated media. In fact Moh Lam was not served as the sole medium.

5. The analysis of data indicated that the content of Moh Lam presented by the three agencies in the study fit to the villagers' way of life and basic needs. However, the focus of the information provided was different. Non-formal education Center provided with the information concerning adult basic education, education for occupation, housing development, nutrition, health care, innovative agriculture and democracy. The office of public health provided with the information concentrating on health care, whereas the office of agriculture focused on entertainment, therefore they did not provide with any specific information.